

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 24. listopada 2007.

Pouka u vjeri neodvojiva je od primjera ivotom

Draga braćo i sestre, sveti biskup Ambrozije - o kojemu ću danas govoriti - umro je u Milanu noću između 3. i 4. travnja 397. godine, u zoru Velike subote. Dan ranije, oko pet poslijepodne, počeo je moliti, polegnut u postelju, raširenih ruku u obliku kria. Sudjelovao je, tako, u svečanom vazmenom trodnevlju, u smrti i uskrsnuću Gospodinovu. "Vidjeli smo kako mu se miču usne, no nismo mu čuli glasa", svjedočio je Paulin, vjerni đakon koji je na Augustinov poticaj napisao Ambrozijev ivot. U jednom trenutku stanje mu se pogoršalo. Honorata, biskupa Vercellija, koji je tada pomagao Ambroziju i spavao na gornjem katu, probudio je glas koji mu je ponavljao: "Ustani, brzo! Ambrozijo umire..." Honorat je hitro sišao - nastavlja Paulin - "i ponudio svecu Tijelo Gospodinovo. Tek što ga je primio i progutao, Ambrozije je predao duh, uzimajući sa sobom i tu popudbinu. Tako njegova duša, okrijepljena snagom te hrane, sada uiva u društvu anđela" (Vita 47). Toga Velikog petka 397. godine širom raširene ruke umirućega Ambrozija izrekle su njegovo mistično sudioništvo u smrti i uskrsnuću Gospodinovu. Bila je to njegova posljednja kateheza: kad su utihnule njegove riječi on je još govorio svjedočanstvom ivota.

Ambrozije nije bio star kad je umro. Nije imao ni šezdeset godina, budući da se rodio oko 340. godine u Treviriju, gdje mu je otac bio kao prefekt Galije. Obitelj mu je bila kršćanska. Nakon očeve smrti, majka ga je povela u Rim dok je još bio dječak, te ga je pripremala za dravnu karijeru, pruivši mu dobro obrazovanje u retorici i pravu. Oko 370. godine pozvan je da bude upravitelj pokrajina Emilije i Ligurije, sa sjedištem u Milanu. Upravo se ondje raarila borba između pravovjernih kršćana i arijevacu, posebice nakon smrti arijevsckoga biskupa Ausencija. Ambrozije se uključio u spor kako bi primirio protivničke strane, a njegov je autoritet bio toliki da ga je, premda tek običan katekumen, narod aklamacijom izabrao za milanskoga biskupa.

Do tog trenutka Ambrozije je bio najviši dravni slubenik Rimskoga Carstva u sjevernoj Italiji. Imao je izrazito dobru kulturnu pripremu, no, lišen poznavanja Svetoga pisma, novi se biskup posvetio ubrzanome studiju. Upoznao je i naučio tumačiti Bibliju prema djelima Origena, neupitnoga učitelja "aleksandrijske škole." Na taj je način Ambrozije u latinsko područje prenio onakvo promišljanje o Pismima kakvo je započeo Origen, označivši tako na Zapadu početak prakticanja boanskoga čitanja Svetog pisma - lectio divina. Metoda takva čitanja bila je vodiljom sveg Ambrozijeva propovijedanja i svih spisa, koji su se nadahnjivali upravo na molitvenom slušanju Boje Riječi. Poznati uvod u jednu od Ambrozijevih kateheza dobro pokazuje kako je ovaj sveti biskup Stari zavjet primjenjivao na kršćanski ivot: "Dok su se čitala izvješća o Praocima i misli iz Mudrih izreka, svakoga smo dana raspravljali o moralu - kae milanski biskup svojim katekumenima i novokršćenicima - da se, njima oblikovani i poučeni, naviknete stupati stazama Praotaca i slijediti put poslušnosti boanskim zapovijedima" (I misterij 1,1). Drugim riječima, novokršćenici i katekumeni, po biskupovu mišljenju, naučivši kako dobro ivjeti, mogli su se već smatrati pripravljenima za velika otajstva Krista. Tako Ambrozijevo propovijedanje - koje predstavlja sr njegova ogromna pisana djela - počinje od čitanja svetih knjiga ("Praoci" kod njega predstavljaju Povijesne knjige, a "Izreke" Mudrosne knjige), koje potiču na ivot u skladu s boanskom Objavom.

Očito je da osobno svjedočanstvo propovjednikovo i uzoran ivot kršćanske zajednice uvjetuju učinkovitost propovijedi. S te točke gledišta značajan je jedan odlomak Augustinovih Ispovijesti. Augustin je došao u Milano kao profesor retorike. Nije bio kršćanin, nego skeptik. Traio je, ali nije uspijevaio doista naći kršćansku istinu. Ono što je pokrenulo srce mladoga retora iz Afrike, skeptika i očajnika, i što ga je potaklo na konačno obraćenje, nisu bile lijepe Ambrozijeve propovijedi (premda ih je drao na visokoj cijeni). Bilo je to, međutim, svjedočanstvo toga biskupa i milanske Crkve, koja je molila i pjevala, jedinstvena kao jedno tijelo. Crkva koja se moe suprotstaviti drskosti cara i njegove majke, koji su se početkom 386. godine vratili kako bi traili da preuzmu jednu bogomolju za arijevske obrede. U zdanju koje je trebalo biti oduzeto - pripovijeda Augustin - "poboni je narod bdio, spreman i umrijeti uz svoga biskupa." Ovo svjedočanstvo iz Ispovijesti osobito je dragocjeno, jer pokazuje da se nešto počelo mijenjati u Augustinovoj nutrini. On tako nastavlja: "I mi, iako još uvijek duhovno mlaki, sudjelovali smo u uzbuđenosti svega naroda" (Ispovijesti 9,7).

Iz ivota i primjera biskupa Ambrozija, Augustin je naučio vjerovati i propovijedati. Moemo ovdje podsjetiti na poznatu propovijed ovoga afričkoga biskupa, koja je zasluila da se mnogo stoljeća kasnije nađe citiranom u koncilskoj konstituciji Dei Verbum: "Stoga svi klerici - upozorava tako Dei Verbum u broju 25 - i ostali koji kao katehisti zakonito djeluju u slubi riječi, moraju prianjati uz Pisma neumornim svetim čitanjem i briljivim proučavanjem, tako da nitko od njih ne postane - i ovdje počinje navođenje Augustinovih riječi - "jalov propovjednik Boje riječi izvana jer je ne sluša iznutra". Upravo je od Ambrozija naučio ovo "slušanje iznutra", ovu ustrajnost u čitanju Svetoga pisma u molitvenom stavu, tako da se moe doista primiti u svoje srce i usvojiti Riječ Boja.

Draga braćo i sestre, htio bih vam predloiti za razmišljanje još jednu svojevrsnu "patrističku ikonu"

koja, protumačena u svjetlu rečenoga, dobro oslikava "srce" Ambrozijeva nauka. U šestoj knjizi svojih Ispovijesti, Augustin pripovijeda o svome susretu s Ambrozijem, susretu od zasigurno velike vanosti za povijest Crkve. On doslovno piše da je, odlazeći milanskome biskupu, obično nalazio Ambrozija zauzeta s gomilama osoba punih problema i zbog čijih se potreba često rtovao. Uvijek je ondje bio dugi red ljudi koji su čekali na razgovor s njime, nadajući se da će im on pružiti utjehu i nadu. Kad Ambrozije nije bio s njima, s narodom (a takva su razdoblja bila vrlo kratka), ili je krijepio tijelo potrebnom hranom ili je hranio duh čitanjem. Ovdje se Augustin čudi, jer je Ambrozije čitao Pisma zatvorenih usta, samo očima (usp. Ispovijesti 6,3). Zapravo je u prvim stoljećima kršćanstva čitanje bilo shvaćeno isključivo u svrhu navještaja, a čitanje naglas olakšavalo je razumijevanje i samome čitatelju. Primjećujući da je Ambrozije mogao prelaziti stranice samo očima, Augustin izraava svoje divljenje jedinstvenoj sposobnosti čitanja i bliskosti Pismima. Dakle, u tom "čitanju vrškovima usana", pri čemu srce nastoji postići razumijevanje Boje Riječi - evo "ikone" o kojoj govorimo - moe se naslutiti metoda Ambrozijeve kateheze: samo Pismo, iznutra usvojeno, predlae sadraje navještaja koji će voditi do obraćenja srdaca.

Tako je, prema Ambrozijevu i Augustinovu nauku, kateheza neodvojiva od svjedočanstva ivotom. Moe se odnositi i na katehista ono što sam napisao u Uvodu u kršćanstvo o teologu. Tko poučava u vjeri ne moe riskirati da sliči nekakvo klaunu koji bio ponavljao nekakav tekst, shvaćajući to kao posao. Naprotiv - slueći se slikom koja je bila draga Origenu, piscu što ga je Ambrozije osobito cijenio - on mora biti poput ljubljenoga učenika koji je poloio glavu na srce Učiteljevo i odande primio način razmišljanja, govora i djelovanja. Na koncu, pravi je učenik onaj koji naviješta Evanđelje na vjerodostojniji i učinkovit način.

Poput apostola Ivana, biskup Ambrozije - koji je uvijek neumorno ponavljao: "Omnia Christus est nobis!; Krist nam je sve!" istinski je svjedok Gospodinov. Samim njegovim riječima, punim ljubavi za Isusa, zaključujemo našu katehezu: "Omnia Christus est nobis! eliš li izliječiti ranu, on je liječnik; ako si isušen vrućicom, on je izvor; tlači li te nepravda, on je pravda; ako ti je potrebna pomoć, on je snaga; straši li te smrt, on je ivot; udiš li nebo, on je put; jesi li u tami, on je svjetlo... Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin: blaen čovjek koji se u njega uzda!" (De virginitate 16,99). Uzdajmo se i mi u Krista i bit ćemo blaeni i ivjeti u miru.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasnicima na hrvatskom:

Od srca pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a na poseban način studente iz upe Svete Barbare iz Carevdara te vjernike upe Svetoga Pavla iz Zagreba. Krist Gospodin, kojemu ste povjerovali, neka uvijek bude razlog vaše radosti. Hvaljen Isus i Marija!
